

תעסוקה ואבטלה ופה שביניהן

אסתר דומיניסי
מנכ"ל שירות
התעסוקה

הופנו 230,977 להשמה במקומות עבודה, ובפועל בוצעו 106,153 השמות. מספר זה של השמות משמעותו הצלחה במציאת עבודה ל-20% מאלה שנרשמו כמחפשי עבודה. עוד 40,000 נחשבו לסרבנים, לאחר שסירבו לקבל הצעות עבודה שהתאימו להם על-פי הגדרות החוק.

בממוצע, הגיע כל דורש עבודה 12.7 פעמים בשנה ללשכת התעסוקה, ומשך חיפוש העבודה שלו היה חמישה חודשים.

החל משנת 2004 הופעלה בשירות התעסוקה תכנית אסטרטגית של הצבת יעדי תפוקה, שנועדה להביא לשיפור משמעותי בביצועי שירות התעסוקה, ועיקריה: הגדלת היקף המשרות שמעסיקים מזרימים למאגר המשרות של השירות, הגדלת שיעורי ההשמות בעבודה, שיפור איכויות ההשמה והטיפול בפרט, והפחתת מספרם של תובעי הבטחת הכנסה, תוך שילובם מחדש במעגל העבודה.

בתום השנה הראשונה להפעלתה, רשמה התכנית את נתוני הביצוע הבאים: הגדלת היקף המשרות – ציון יעד של 195.1%, הגדלת שיעור ההשמות – 112.8%, הפחתת מספר תובעי הבטחת הכנסה – 42.6%, השקעה בהעלאת רמת העובדים ושיפור סביבת העבודה – 337%. שקלול ההישגים הביא את השירות לציון כללי של 171%. בשנת 2005 נוסף יעד אסטרטגי בעל חשיבות עליונה למערכת, כנותנת שירותים לציבור מחפשי העבודה – איכות ההשמה. יעד זה כולל בתוכו מספר פרמטרים: שיבוצו של המובטל בתעסוקה חייב להיעשות באופן מקצועי, כך שתהא התאמה בין כישוריו, השכלתו וניסיונו בעבודה לבין המשרה שנקלט בה, תוך התמדה בפרקי זמן משמעותיים. מפקיד ההשמה נדרש לבצע את ההתאמה במספר המינימלי של הפניות למעסיקים. כמו כן ניתן משקל לאוכלוסיית הנקלטים בעבודה, כאשר חשיבות רבה יותר ניתנת לאוכלוסיית בעלות קשיי השמה, הנזקקות לטיפול מעמיק ופרטני.

אסטרטגיית הניהול על-פי יעדים ותפוקות לוותה בכמה מיזמים והתארגנויות במטה ובשדה, וביניהם, ועדות לבחינת כושר עבודה לטוענים למוגבלות, שעברו תהליכי התייעלות ופיטוט: שופרו הקריטריונים המקצועיים, משך ההמתנה לוועדות קוצר, דבר המשליך על עומק האבטלה של המתין, ונסרקו עבודות ועיסוקים אליהם ניתן להפנות מוגבלים. הועמק הטיפול בתובעי הבטחת הכנסה, ונעשתה פעולה לאיתור תובעי הבטחת הכנסה שלא כדין.

התהליכים הארגוניים ושידוד המערכות שנעשה, הביאו את השירות למסקנה כי בשוק עבודה חופשי ותחרותי, יש לעשות שימוש באלטרנטיבות בעלות יתרון יחסי. לאור הגידול במשקלן של חברות כוח האדם בשוק העבודה, ראה השירות לנכון, כמו ברבות ממדינות העולם, לשתף פעולה, להפעיל ולהטמיע בתהליכי תיווך העבודה סוכנים נוספים העוסקים בהשמה, במיין ובטיפול במסגרות תומכות. בשנה האחרונה הודק הקשר עם חברות ההשמה הפרטיות, ובעיקר עם הגדולות שבהן, עוצבו ונקבעו נוהלי עבודה ומתכונות לשיתוף פעולה מקצועי כדי למונע כפילויות ובובוז משאבים, וכדי לבצע פיקוח על התהליכים שאמורים להניב

בישראל, כמו בעמיתיה – ארה"ב, קנדה ומערב אירופה – שירות התעסוקה הציבורי הוא אחד המכשירים העיקריים בהסדרת שוק העבודה, ובביצוע מדיניות ממשלתית סוציו-כלכלית, בהיותו אחד ממוקדי הפעילות הכלכלית במפגש בין ביקוש להיצע העבודה במשק. קובעי המדיניות רואים בשירות התעסוקה גוף, שיכול לגשר על פני הפערים בין ביקוש לעובדים להיצע עובדים, לתת מענה מהיר למעסיקים הדורשים כוח אדם כדי להניע את גלגלי הכלכלה, ולמלא קשת רחבה של משימות הקשורות במציאת עבודה מתאימה, הכוונה וייעוץ תעסוקתי, שיפור המסוגלות התעסוקתית והתמודדות עם מובטלים בעומק אבטלה במגמה להחזירם למעגל העבודה.

אולם, אין לשירותי התעסוקה במדינות אלה כלים לעידוד צמיחה וליצירת מקומות עבודה חדשים ברמת מקרו. הללו נתונים בידי המשרדים הכלכליים, כאשר בשירות התעסוקה ישנן יוזמות ותכניות נקודתיות לסיוע ביצירת תעסוקה ובסבסודה, בעיקר לשילובן של אוכלוסיות חלשות בשוק העבודה. ככלל, מקורות התעסוקה במשק הם גורם אקסוגני, שמקורו בצמיחה, בתנאים ובנסיבות מסוימות (לדוגמה: הוצאת העובדים הזרים הבלתי חוקיים מהארץ פינתה מקומות עבודה לעובדים ישראלים, ומנגד, קיפאון באחד הענפים המובילים במשק יכול להשפיע על צמצום מקומות העבודה), ושירות התעסוקה צריך להגיב במהירות, בגמישות, ותוך הסתגלות לנתוני שוק חדשים. לא תמיד שיעורי צמיחה גבוהים יבואו לידי ביטוי בנתוני האבטלה ובמספר הפונים לשירות התעסוקה. הניסיון מלמד, כי קליטת עובדים חדשים על-ידי המעסיקים נעשית בקצב איטי, ורק לאחר שמוצו כל האפשרויות האחרות. ועל כן, גם כאשר נרשמת התאוששות כלכלית, עדיין גבוה מספרם של הבאים בשערי שירות התעסוקה.

הנה כי כן, בשנת 2004 עברו את מפתן שירות התעסוקה 526,426 דורשי עבודה, מתוכם 214,570 תובעי הבטחת הכנסה. בממוצע חודשי התייצבו בשירות התעסוקה כ-231,300 דורשי עבודה, מהם 22,250 מצטרפים חדשים. מבין אלה שנרשמו כמחפשי עבודה,

מחפש העבודה מסמן את מספרי המשרות בתחום עיסוקו, ומקבל מפקיד ההשמה מידע נוסף והפניות למקומות העבודה המתאימים. לו אתר התעסוקה באינטרנט נמצא בשלבי הקמה מתקדמים. האתר יציע את מאגרי המידע התעסוקתי הכלל ארצי של שירות התעסוקה על משרות וכוח אדם זמין למחפשי עבודה ומעסיקים כאחד. בעידן בו מתפתחים אמצעי תחבורה מהירים ויעילים, יורד משקלו של השיקול הגיאוגרפי כגורם בבחירת מקום עבודה. ועל כן, פתיחת מאגרי המידע הארציים תסייע לוויסות ולניוד עובדים לאזורים עתירי תעסוקה.

איך ייראה שירות התעסוקה בשנים הקרובות? התפקיד המסורתי של תיווך עבודה, באמצעות קבלת קהל בלשכה, יפנה את מקומו להתייצבות ביומטריה, שימוש במקורות מידע אלקטרוניים, וקבלת שירותי הכוון וייעוץ פרטני אישי בפגישות פרונטאליות. צוות עובדי הלשכה יתמקצע וייתן לציבור מחפשי העבודה יותר שירותי מומחים ופחות שירותים אוניברסאליים. השירות למעסיקים יהפוך לשירותי שיווק מתקדמים במתכונת עולם העסקים, תוך הצמדת עובדי שיווק ללקוחות. שירות התעסוקה יהיה יותר ויותר רגולטור של שוק העבודה, וספק מידע לאומי תעסוקתי באמצעות רשת האינטרנט, עמדות מידע ומרכזי מידע. את התפקיד המסורתי של תיווך עבודה תפוסנה חברות השמה פרטיות, עסקיות, חלקן עצמאיות וחלקן תעבודנה בדרך של מכירת שירותים לגורמים ממשלתיים, ושותפות דרך התקשרות חוזית. זוהי תמונת המצב במרבית מדינות ה-OECD, ואין זה מן הנמנע שבתוך פחות מעשור יהיה שירות התעסוקה בישראל במעמד דומה.

תוצאות ותפוקות טובות יותר בזמן הקצר ביותר. החל מחודש מאי 2005 מפעיל השירות תכנית ניסיונית של חיפוש עבודה עצמי למובטלים אקדמאים. בשלב הראשון הופעלה התכנית בלשכה אחת, ובשבועות הקרובים תורחב ללשכות נוספות. התכנית הופכת את המובטל לשותף פעיל בתהליך חיפוש העבודה, ומאפשרת לו חיפוש עבודה עצמי, תוך העברת דיווח חד חודשי על הפעילויות שביצע, ופגישה אחת לחודשיים עם פקיד ההשמה בלשכת התעסוקה.

התכנית היא וולונטרית, מבוססת על אמון, והיא נבנתה מתוך מחשבה כי ההשקעה הרבה של האקדמאי בלימודים גבוהים תניע אותו להיות אקטיבי ולמזער את תקופת היותו חסר עבודה. בתכנית יש ביטוי להעברת האחריות על מחפש העבודה – accountability – המוצאת ביטוי כיום בתכניות רבות של אקטיביזם תעסוקתי המופעלות באירופה, ובעיקר בארצות סקנדינביה.

שנת 2005 הייתה שנה של מפנה משמעותי בשירות התעסוקה במעבר לשימוש בטכנולוגיות מתקדמות לטובת מחפשי העבודה. לראשונה הופעלו עמדות לרישום ביומטרי של דורשי עבודה. בעמדות אלה נעשה זיהוי של דורש העבודה על-פי טביעת אצבע. המתייצב מקבל הודעה אלקטרונית המפנה אותו לפקיד ההשמה להמשך טיפול, או מאשרת התייצבות ומודיעה לו שבהעדר משרות מתאימות עבורו, הוא רשאי לחזור לביתו, והתייצבותו תירשם במערכת הממוחשבת. מערכת זו מפנה זמן לפקיד ההשמה לבצע השמות איכותיות ולהתמקד בלקוחות הזקוקים לשירות מעמיק. במקביל, הולכות ומוקמות בלשכות התעסוקה עמדות של מידע אלקטרוני על משרות המופיעות במאגרים של שירות התעסוקה.

משק הפים בישראל - תפורות ושינויים

רון וולפון
מנכ"ל מחות

ירצועת עזה - ישראל מספקת כיום לרצועת עזה כ-5 מיליון מ"ק מים שפירים, והיא אמורה לספק עוד 5 מיליון מ"ק. הנחתנו היא כי בעזה יוקמו מתקני התפלה למים מליחים ולמי ים שיספקו את הצריכה. אם ייחתמו הסכמים לאספקת מים מישראל, נידרש לתת מענה הולם.

ירדן - מכל מדינות האזור לממלכת ירדן בעיית המים החריפה ביותר. כיום מספקת ישראל לירדן 55 מיליון מ"ק מים/שנה (מתוכם 25 מיליון מ"ק על חשבון אגירה בכנרת). לירדן דרושים מים רבים כדי לקיים את דרישות הביקוש העולות. פרויקט תעלת הימים (ים סוף - ים המלח), אם יקום, יפתור בעיה זו, במקביל לקיום ההסכם עם ירדן למציאת מקורות מים נוספים. לסיכום, צפוי במדינת ישראל מחסור במים שפירים לרבות לרצועת עזה ומגידול באוכלוסייה ומגידול בצריכה הסגולית לנפש. הצריכה לחקלאות במים שפירים תלך ותפחת, כאשר מים שוליים (מי קולחים, מים מליחים, מי שטפונות) יחליפו את המים השפירים. בעקבות הצמצום המנהלי בהקצבות המים השפירים לחקלאות, יש להניח כי בשנים הקרובות לא תרד הצריכה החקלאית הכוללת, עד

משק המים בישראל עובר בשנים האחרונות שינויים מהותיים בכל התחומים: ניהול, צרכנות, תעריפים, מקורות מים, טכנולוגיה ועוד. השינויים נובעים מהגידול באוכלוסייה, מהתפתחות המדינה, משינויים במקורות המים ומפיתוחים טכנולוגיים, זאת לצד רה-ארגון במערכת המים. להלן סקירה קצרה של שינויים אלה.

צריכה

כבר כיום קיימת דרישה למים שפירים, העולה על ההיצע. צפוי כי דרישה זו תלך ותגדל מהסיבות הבאות:

- גידול באוכלוסייה** - צפוי גידול בקרב האוכלוסייה היהודית ובאוכלוסיות המיעוט, דבר שיגדיל את הצריכה הביתית.
- עלייה ברפת החיים** - הצריכה הסגולית לנפש צפויה לעלות באוכלוסייה בכלל ובקרב המיעוטים בפרט.
- יהודה ושומרון** - מקורות המים השפירים ביהודה ובשומרון אינם מספיקים לצורכי האוכלוסייה הערבית באזור. כבר כיום מספקת מדינת ישראל כ-35 מיליון מ"ק לשנה מים שפירים לאוכלוסייה זו. צפוי גידול משמעותי בצריכה כתוצאה מהסדרת תשתיות מים וביוב, שיגבירו את הצריכה לנפש לצד גידול אוכלוסין צפוי.